

OBČASNÍK SPUSA

KVĚTEN 2015

číslo 7.

SPOLEČNOST PŘÁTEL USA – THE SOCIETY OF FRIENDS OF THE USA
ČESKO-AMERICKÝ KLUB – THE CZECH-AMERICAN CLUB
POBOČKA PRAHA – hlavní město

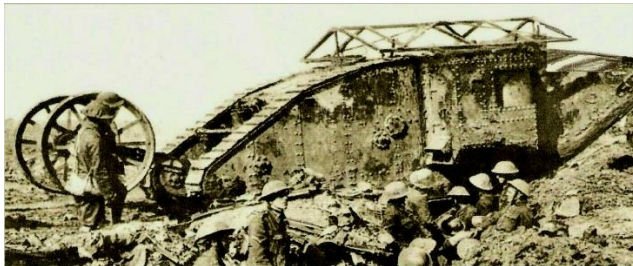
Díky laskavosti našeho Vzdělávacího střediska stále pokračuje **výuka angličtiny**, nyní však každý pátek od 15 do 16ti hodin. Pak někdy následuje **kulturní program** s přátelským posezením. Program bývá oznámen samostatně. Těšíme se na Vaši účast.

K blížícímu se kulatému výročí konce druhé světové války: V současné době se jeví, že tanky již nejsou na odpis. Je tak otázka, zda i modernizované tanky sovětské konstrukce T-72 jsou v dnešní době ještě použitelné.

Zajímavá je skutečnost, že Francie měla na počátku druhé světové války nejen lepší tanky, ale měla jich dokonce více, než jich bylo na německé straně, údajně 2,5 krát. Francouzské velení však na rozdíl od německé armády tanky nekoordinovaně rozdělilo mezi pěchotu. Kromě toho vzájemné spojení nebylo na patřičné úrovni. Stejná situace byla vzhledem k našim těsným kontaktům s Francií jistě i v naší prvorepublikové armádě. Sovětský svaz měl podobně těžší tanky a početní převaha nad německými byla na začátku bojů na východní frontě údajně více než pětinasobná. Rozhodovala však vynikající německá organizace a strategie. Rusové se však rychle poučili.

Ve všeobecném povědomí je, že největší tanková bitva probíhala během druhé světové války u Kurska. Neví se však, že jen o něco menší tankové bitvy vedl velmi úspěšně Izrael. Získal tak neocenitelné bojové zkušenosti, a to i se sovětskými tanky, které podrobil tvrdé kritice. Za Jomkippurské války sloužilo v arabských armádách několik set sovětských tanků T-62. Několik jich Izrael ukořistil a podrobně je prozkoumal.

Dle izraelských posudků mají tyto tanky bojové oddělení pro posádku ještě menší než u staršího typu T-55. Stísněné podmínky působí snížená korba a ovoidní věž, která je nižší. Tanky T-72 a T-64 z tohoto hlediska vyhovují ještě méně. Kromě toho však velkou část vnitřního prostoru pro posádku zabírá nepřítelš funkční automatický nabíječ. Z těchto důvodů byli ke službě v těchto tankách v SSSR vybíráni muži nižší a podsaditější.

Britský tank Mark I použitý na francouzské Sommě 25. srpna 1916.

Izraelský tank Merkava MK.3D „Baz“ z roku 2003.

Sovětské tanky používají dvoufázové planetové řízení s řídicími pákami. Řízení na rozdíl od automatických převodovek západních tanků je sice jednoduché, ale tradičně problematické. Je-li tank v pohybu, stává se přeřazení rychlosti velmi namáhavou záležitostí. U starších typů bez hydraulického posilovače vyžaduje pořádnou ránu perlíkem. V bojích pak docházelo k poruchám spojky i řízení a následně k situacím, kdy pro takovou závadu posádky zanechávaly na bojišti jinak zcela bojeschopné tanky. Připočteme-li špatně větráný vnitřní prostor s nedostatkem kyslíku, kdy se posádka zalyká otrávenými spaliny, bylo pak manévrování i bojový výkon podstatně omezen.

V této souvislosti je možno se zmínit o prvorepublikových pevnostech, které měly dobře řešené odvětrání. Menší pevnosti měly ventilátory na kliku a větší s elektrickými motory. Ruční zajišťovaly výměnu 800Nm³/hod. a přetlak 7mm vodního sloupce. V pěchotních srubech byl řešen přetlak 8 až 9mm. V kasematech dělostřelecké baterie až 20mm. Určená obsluha musela zahájit větrání při prvních kulometných dávkách, protože množství CO v objektech rychle překročilo povolenou max. koncentraci 0,2%. Menší objekty nebyly vybaveny žádnými filtry a v případě plynového útoku by musela osádka vést boj v plynových maskách. V září 1938 však citelně snižoval kvalitu objektů vz. 37 nedostatek ventilátorů. Obsluhy kulometů by pak byly nuceny při střelbě vlastních zbraní používat plynové masky nebo bojovat při otevřených dveřích pevnůstek.

Prvé tanky T-64 se v sovětských jednotkách objevily v červnu roku 1967. Tato konstrukce vycházela ze zcela nových principů. Všechny prvky tanku, od samého projektu až po systémy řízení, vedení palby a spojení, byly úplně nové a nezvyklé, a jak se ukázalo později, naprosto nespolehlivé. Použitý kanón s ráží 125mm byl tehdy zcela ojedinělý, který v té době žádný tank ještě neměl. Rovněž počáteční rychlost byla v té době vynikající. Pro dosažení velké počáteční rychlosti střely však konstruktér nepoužil hlaveň drážkovanou, ale s hladkým vývrtem, tj. stejně jako u T-62, což nepříznivě ovlivnilo přesnost. Ve skutečnosti to byla nesmírně mocná zbraň, jež

zaručeně minula cíl. Jiná byla i konstrukce pásů, které na rozdíl od předchozích typů neměly vydržet jen 2.000km, ale 10.000km. Potíž však byla v tom, že stále padaly. (Můj život v sovětské armádě; Viktor Suvorov, JOTA 1996; str. 80, 97.)

Izraelské informace uvádějí, že tank T-72 se vyvíjel souběžně s tankem T-64A a vyráběl se od začátku sedmdesátých let. Bojová hmotnost je 41 tun a posádka tvoří na rozdíl od jiných tanků pouze tři muži. Oba používají dělenou municí. Na rozdíl od tanku T-64 má T-72 dvoufázové nabíjení. Po spotřebování munice je pak opět naplnění zásobníku téměř nadlidským úkolem. V případě nutnosti často zbývá nabíjení na velitele, který by však měl mít jiné úkoly. Předpoklad, že intenzita palby by mohla být osm výstřelů za minutu je z uvedených důvodů v boji zcela nereálný. V bojích u libanonského údolí Bekaa v roce 1982 se tanky T-72 nikterak skvěle nepředvedly a kadence jejich palby byla nižší než u izraelských Merkav.

Nepotvrzené zprávy z iránsko-irácké války naznačují, že irácké posádky tanků T-72 nespolehlivý nabíječ zcela odmontovaly a uchýlili se raději k ručnímu nabíjení. Jejich vojáci totiž zjistili, že v bojových podmínkách se takové špatně fungující zařízení nedá obsluhovat.

Sověti se z této situace alespoň v něčem nechali poučit a dodatečně řešili opancéřování reaktivními pláty, ale již nepoužili smíšené opancéřování běžně tehdy používané na západě.

Sovětské tanky byly konstruované pro běžné tankové bitvy na vzdálenost asi 1.500m. Izrael však na základě rozboru možností nepřátelských strojů změnil taktiku. Vedl pak velmi úspěšně tankové bitvy na vzdálenost 4.000m. Je zaznamenán i přímý zásah viditelného cíle na vzdálenost 10.000m. Možno připomenout i zásadní omyl britské rozvědky za 1. světové války, kdy velení se domnívalo, že námořní bitvy budou probíhat na krátkou vzdálenost. Při velké námořní bitvě severně od Dánska, tj. u Jutského poloostrova, se však pozdě zjistilo, že to bylo právě naopak.

Izraelské tanky Merkava byly řešeny na základě bojových zkušeností zcela jinak. Svým provedením zajišťují maximálně možnou ochranu i pohodu posádky. Vzbuzuje pozornost zcela vzadu umístěná tanková věž s pohodlným a rychlým vstupem i výstupem ze zadní části tanku a rovněž i hlaveň s nezvyklými plechovými návlaky pro zajištění přesné střelby. Při tomto řešení tvoří motor a další zařízení tanku ochranu posádky na rozdíl od klasického provedení, kdy je situační řešení obrácené a posádka je umístěna vepředu hned za čelním pancířem. Přirozeným důsledkem byly podstatně menší ztráty posádek těchto tanků ve srovnání s tanky s klasickým řešením. Vyobrazený tank má čtyřčlennou posádku, kanón ráže 120mm s účinným dostřelem 3.000 až 3.500m. Má tři kulometry ráže 7,62mm a samozřejmě je vybaven počítačem. Dále může být dovybaven těžším, ráže 12,7mm a dokonce minometem ráže 60mm. Za pozornost stojí šikmá věž se silou pancíře 1m.

Z výše uvedeného je patrná nutnost dobré organizace a strategie. Předpokládáme-li provedení nutných konstrukčních úprav, zejména větrání, řazení, nabíjení a použití moderní munice zbývá ještě vážný problém úspěšného vedení boje a obrany na několikakilometrové vzdálenosti, což je záležitost mimo jiné i dokonalé výpočetní techniky, případně i její sladění s družicovým průzkumem. V takovém případě by snad i tyto tanky mohly být omezeně použitelné.

Používaly se i jiné druhy obrněnců. V tomto případě se jedná o obrněný vlak Orlik našich legiionářů v Rusku během první světové války. Byly velmi úspěšné, a tak se Používaly i za druhé světové války. Z obrázku jsou patrné i kolejnice připravené pro opravu přerušené trati.

Dovoluji si připomenout možnost placení členských příspěvků. Můžete osobně nebo přímo na náš účet, který má čís: 135 135 383/ 0300 Poštovní spořitelny, tj. kdekoliv na poště nebo z bankomatu. Současně připomínám i prosbu na zaslání vašich příspěvků do Občasníku. Za pražskou pobočku Petr Jílek